

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Hjemløs

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Hjemløs", i Goldschmidt, M. A.: *Hjemløs*, udg. af Mogens Brøndsted ; Harald Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 1999, s. 343. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt03-shoot-idm139686919689952/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Hjemløs

ner og en Romance, som Mendoza satte i Musik; men derved blev det; den Hensigt at faae Hende til at spille en Rolle i Stykket var ikke guddommelig Begeistring nok, skjøndt han forresten ikke savnede en poetisk begavet Aand. Han havde ikke Lidenskab nok; han havde paa en Maade havt ganske Ret i at sige, at Lidenskab er Guddommen.

Han kunde naturligvis ikke see tydelig i sig selv. Hvilken Definition han end vilde kunnet give af Ordet Poest, saa stod Poesten for ham som Duften af al skjøn Nydelse, Sjælens Vellyst, den fineste Bouquet af Alt, hvad der var attraaværdigt, en Gudinde, som det var ønskeligt at beherske, fordi hun gjorde sin Herre til en Gud. Mange see ikke Mere i Poesten, og saare Mange ikke engang saa Meget. Men han vidste dog tillige uklart, at Poesten er noget Høiere, fordi han kjendte de store, ærefrygtbydende Værker. Dette Anliggende blev ham til en Sorg, men dog til en mandig Sorg, fordi han haardnakket forfulgte sit Maal og gjentog sine Forsøg, og da han instinctmæssig følte, at der manglede ham noget Ophøiet, kom han ligesaa instinctmæssig til, i Tankerne alt meer og mere at ophøie Hende, digtede hende alt skjønnere. Men hvad kunde det hjælpe? Det er noget Virkeligt, der skal begeistre til Poesi; man kan ikke digte sig en Muse.

Men under disse Bevægelser og Anstrængelser var hans Sind saa ivrigt og elastisk, saa energisk beskæftiget og fremstræbende, at han i alle Samtaler med sine Bekjendte vilde behandle ideelle og alvorlige Gjenstande og ikke kunde finde sig i den Slags Conversation, som de satte stor Pris paa under Navnet: gemytligt Vrovl. Helzen og Paulsen f. Ex. vilde hvile, naar de hver paa sin Maade havde været flittige et Par Timer om Dagen; som om de havde anstrengt deres Fornuft ganske overordenlig, gjorde de Fordring paa, at Munden skulde have Lov til at gaae paa egen Haand og «tale surr». For dem og Ligesindede var Livet alt noget Afsluttet; hver Dag maatte yde sin Deel af den Nydelse, der var at opnaae i Verden; for ham var Livet noget Umaaleligt, som han ikke engang kunde gjøre sig klart, hver Dag kunde medbringe et Underværk. Paulsen var sikker paa, at saasnart han var bleven juridisk Candidat, vilde han gjennem sin Faders Forbindelser indtræde i en behagelig og fordeelig Stilling. Helzen havde som Journalist hurtig sat sig ind i alle de Stemninger,

der bevægede Tiden, og øste af disse Stemninger og af den stadige Omgang med Ligetænkende sin Kraft til hver Dag at skrive Artikler. Han havde den Lykke at troe paa sine Artiklers Magt; naar han et Par Gange havde udtalt sig imod en Sag, var han overbevist om, at den var »slaaet ihjel»; Bladets Contoir var for ham det Samme som Olympen for Grækerne, Jordens Centrum, og Bladets Spalter det Samme som den paa Olympen thronende Jupiters Lyn. Men den evindelige Beskæftigelse med at skrive og læse Artikler standsede hans Udvikling; han var færdig, og han vilde ikke mindes om, at Verden gik videre i Udvikling, om end han standsede. Ottos fremstræbende Energi havde derfor ofte noget Ydmygende for Hine, især da han ikke tog i Betænkning at lade den ved forekommende Leiligheder fremtræde som en Overlegenhed. Helzen hævnedes sig paa en eiendommelig Maade. I sin Stilling som Journalist havde han lettere end Otto Adgang til en Mængde Værker baade af den udenlandske og indenlandske Literatur eller idetmindste til at faae en Mening om dem. For Otto omtalte han de gode som slette og ikke værd at læse, de slette som gode og beundrede. Otto lagde ikke Mærke til det ulmende Had og søgte ikke at undgaae det. Til at han skulde vogtet sig i denne Henseende og forebygget de smaa, men uforsonlige Fjendskaber, ringeagtede han Mandfolk altfor meget – med Undtagelse af Schiøtt og Mendoza. Overfor dem forstod han Venskab, nemlig som en Blanding af Beundring, Hengivenhed og ærgjerrig Kappelyst, overfor dem begreb han Muligheden af personlig Opoffelse, men da under store, overordenlige Omstændigheder. Med en saadan Sindsretning kunde han kun være lidet skikket til det eiendommelige Sammenhold i Godt og Slet, der kaldes Kammeratskab. Men ved Alt, hvad han ideelt optog i sig, følte han sig som adlet, han fornåm noget Lyst og Straalende i sin Tilværelse – og Alt dette var til for at takkes »Kvinden»; ved Kvindens Side var i hans Forestilling den eneste Lykke i Verden.

Han vilde gerne have betroet sine poetiske Sorger til Schiøtt; men Schiøtt havde altfor skaanselløst spottet over hans Druer-Luer og Lue-Druer. Tanken om Schiøtt, hvad han vilde sige, hvorledes han vilde dømmes, var derimod altid nærværende og traadte istedenfor Selvkritik; hvad han forestillede sig, at Schiøtt vilde forkaste eller gjøre Nar af, blev uden Naade tilintetgjort.